Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 19 września 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Pilny tryb prejudycjalny – Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Dyrektywa (UE) 2016/343 – Domniemanie niewinności – Publiczne wypowiedzi o winie – Środki prawne – Postępowanie w sprawie kontroli zgodności z prawem tymczasowego aresztowania

W sprawie C-310/18 PPU,

mającej za przedmiot wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE, złożony przez Spetsializiran nakazatelen sad (wyspecjalizowany sąd karny, Bułgaria) postanowieniem z dnia 11 maja 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w tym samym dniu, w postępowaniu karnym przeciwko

Emilowi Milevowi,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: R. Silva de Lapuerta, prezes izby, J.C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin (sprawozdawca) i E. Regan, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: R. Şereş, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 lipca 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

– przez Emila Mileva osobiście,

– w imieniu rządu niderlandzkiego przez M.K. Bulterman, działającą w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Troostersa oraz Y. Marinovą, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 7 sierpnia 2018 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: bułgarski.

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3, art. 4 ust. 1 i art. 10 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (Dz.U. 2016, L 65, s. 1), interpretowanych w świetle jej motywów 16 i 48, a także art. 47 i 48 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą").

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach postępowania karnego przeciwko Emilowi Milevowi w sprawie utrzymania wobec niego tymczasowego aresztowania.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motyw 10 dyrektywy 2016/343 stanowi:

„Dzięki ustanowieniu wspólnych norm minimalnych dotyczących ochrony praw procesowych podejrzanych i oskarżonych niniejsza dyrektywa zmierza do zwiększenia wzajemnego zaufania państw członkowskich do ich systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, przyczyniając się tym samym do ułatwienia wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych. Takie wspólne normy minimalne powinny również umożliwić usunięcie przeszkód dla swobodnego przepływu obywateli na terytoriach państw członkowskich".

4 Motyw 16 dyrektywy brzmi następująco:

„Domniemanie niewinności zostałoby naruszone, gdyby podejrzany lub oskarżony był przedstawiony jako winny w publicznej wypowiedzi organu publicznego lub w orzeczeniu sądowym innym niż rozstrzygające o winie, do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z prawem. Takie wypowiedzi lub orzeczenia sądowe nie powinny odzwierciedlać opinii, że osoba ta jest winna. Powyższe powinno stosować się z zastrzeżeniem czynności oskarżyciela, które zmierzają do wykazania winy podejrzanego lub oskarżonego, takich jak akt oskarżenia, oraz z zastrzeżeniem orzeczeń sądowych nakazujących wykonanie wyroku w zawieszeniu, pod warunkiem poszanowania prawa do obrony. Powyższe powinno stosować się także z zastrzeżeniem wstępnych decyzji o charakterze procesowym, które są podejmowane przez organy sądowe lub inne właściwe organy i które opierają się na podejrzeniu lub obciążającym materiale dowodowym, takich jak postanowienia o tymczasowym aresztowaniu w postępowaniu przygotowawczym, pod warunkiem że decyzje takie nie odnoszą się do podejrzanego lub oskarżonego jako do winnego. Przed podjęciem wstępnej decyzji o charakterze procesowym właściwy organ może być obowiązany najpierw sprawdzić, czy istnieje materiał dowodowy obciążający podejrzanego lub oskarżonego, który wystarcza do uzasadnienia danej decyzji, a decyzja może zawierać odniesienie do tego materiału".

5 Zgodnie z motywem 48 tej dyrektywy:

„Ponieważ w niniejszej dyrektywie ustanawia się normy minimalne, państwa członkowskie powinny mieć możliwość rozszerzenia zakresu praw określonych w niniejszej dyrektywie w celu zapewnienia wyższego poziomu ochrony. Poziom ochrony zapewnianej przez państwa członkowskie nigdy nie powinien być niższy niż poziom wynikający z norm określonych w [k]arcie lub [konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.], zgodnie z ich wykładnią dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości i Europejski Trybunał Praw Człowieka".

6 Artykuł 1 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot”, przewiduje:

„W niniejszej dyrektywie ustanawia się wspólne normy minimalne dotyczące:

a) niektórych aspektów domniemania niewinności w postępowaniu karnym;

b) prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym”.

7 Artykuł 2 dyrektywy 2016/343, zatytułowany „Zakres”, stanowi:

„Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do osób fizycznych będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym. Ma zastosowanie na wszystkich etapach postępowania karnego od chwili, gdy dana osoba staje się podejrzana lub zostaje oskarżona o popełnienie czynu zabronionego lub domniemanego czynu zabronionego, aż do uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie ostatecznego rozstrzygnięcia, czy osoba ta popełniła dany czyn zabroniony”.

8 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Domniemanie niewinności”, stanowi:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby podejrzani i oskarżeni byli uważani za niewinnych, do czasu udowodnienia im winy zgodnie z prawem”.

9 Artykuł 4 tej dyrektywy, zatytułowany „Publiczne wypowiedzi o winie”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie podejmują wszelkie środki niezbędne do zapewnienia, by do czasu udowodnienia podejrzanemu lub oskarżonemu winy zgodnie z prawem organy publiczne w swoich wypowiedziach publicznych oraz w orzeczeniach sądowych innych niż rozstrzygające o winie nie odnosiły się do takiej osoby jako do winnej. Powyższe stosuje się z zastrzeżeniem czynności oskarżyciela, które zmierzają do wykazania winy podejrzanego lub oskarżonego, oraz z zastrzeżeniem wstępnych decyzji o charakterze procesowym, które są podejmowane przez organy sądowe lub inne właściwe organy i które opierają się na podejrzeniu lub obciążającym materiale dowodowym”.

10 Zgodnie z brzmieniem art. 10 tej dyrektywy zatytułowanego „Środki naprawcze [prawne]”:

„1. Państwa członkowskie zapewniają podejrzanym i oskarżonym skuteczny środek naprawczy [prawny] na wypadek naruszenia praw przysługujących im na mocy niniejszej dyrektywy.

2. Z zastrzeżeniem krajowych przepisów i systemów dotyczących dopuszczalności dowodów państwa członkowskie zapewniają, aby przy ocenie oświadczeń składanych przez podejrzanych lub oskarżonych lub przy ocenie dowodów uzyskanych z naruszeniem ich prawa do nieskładania wyjaśnień lub prawa do nieobciążania samego siebie przestrzegane były prawo do obrony i rzetelność postępowania”.

Prawo bułgarskie

11 Artykuł 63 Nakazatelno protsesualen kodeks (kodeksu postępowania karnego, zwanego dalej „NPK”), zatytułowany „Tymczasowe aresztowanie” stanowi w ust. 1:

„Tymczasowe aresztowanie zarządza się, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że oskarżony popełnił przestępstwo […]”.

12 Artykuł 64 NPK, dotyczący stosowania środka zapobiegawczego w postaci „tymczasowego aresztowania” w postępowaniu przygotowawczym, w ust. 4 stanowi:

„Sąd stosuje środek zapobiegawczy w postaci »tymczasowego aresztowania«, gdy spełnione są przesłanki z art. 63 ust. 1 […]”.

13 Artykuł 65 NPK przewiduje w ust. 1 i 4, że na każdym etapie postępowania przygotowawczego oskarżony, w stosunku do którego zastosowano środek zapobiegawczy w postaci „tymczasowego aresztowania”, może wnieść o jego ponowne rozpatrzenie. Sąd sprawdza następnie, czy wszystkie powody, które uzasadniały zastosowanie tego środka, w tym uzasadnione podejrzenie, że oskarżony popełnił przestępstwo, nadal istnieją.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

14 W ramach wszczętego dochodzenia w sprawie rozboju dokonanego w 2008 r. w sklepie w Sofii (Bułgaria) E. Milev był podejrzewany jako jeden z jego możliwych sprawców. Nie został on jednak oskarżony.

15 W dniu 31 lipca 2009 r. dochodzenie zostało zawieszone, ponieważ nie ustalono żadnego podejrzanego.

16 Sąd odsyłający podnosi, że przeciwko E. Milevowi toczą się dwa inne postępowania karne.

17 Jak wskazuje, w pierwszej z tych spraw, dotyczącej rozboju dokonanego w banku, sąd bułgarski odmówił zastosowania wobec E. Mileva tymczasowego aresztowania ze względu na to, że zeznania głównego świadka oskarżenia, BP, nie były wiarygodne. W tej sprawie nie wydano jeszcze żadnego orzeczenia co do istoty.

18 W drugiej sprawie, dotyczącej kierowania zorganizowaną grupą przestępczą w celu dokonywania rozbojów, w której BP jest również głównym świadkiem oskarżenia, sąd odsyłający wyjaśnia, że E. Milev był tymczasowo aresztowany w okresie od 24 listopada 2013 r. do 9 stycznia 2018 r., kiedy to został uniewinniony ze wszystkich stawianych mu zarzutów, ponieważ zeznania BP nie zostały przez sąd bułgarski uznane za wiarygodne. Nie został on jednak zwolniony.

19 W dniu 11 stycznia 2018 r. podjęto postępowanie w sprawie rozboju dokonanego w 2008 r. BP ponownie został przesłuchany w charakterze świadka.

20 Tego samego dnia E. Milev został zatrzymany w celu stawienia się przed sądem rozstrzygającym w przedmiocie jego tymczasowego aresztowania.

21 W pierwszej instancji wniosek prokuratora o zastosowanie wobec E. Mileva tymczasowego aresztowania został uwzględniony z tego powodu, że „na pierwszy rzut oka” zeznania świadka BP były wiarygodne. W drugiej instancji tymczasowe aresztowanie zostało utrzymane w mocy na podstawie szczegółowych zeznań BP oraz ze względu na odpowiedzialność karną, mogącą mu grozić za składanie fałszywych zeznań. Zdaniem sądu odsyłającego, oba sądy rozstrzygające sprawę oceniały zeznania BP osobno, bez ich przeciwstawiania z innymi dowodami odciążającymi E. Mileva. Ponadto właściwe sądy nie rozstrzygnęły w przedmiocie zarzutów podniesionych w tym względzie przez jego obrońcę.

22 Sąd odsyłający podkreśla, że podczas kontroli przedłużenia tymczasowego aresztowania sąd pierwszej instancji, mając na uwadze, że szczegółowa analiza dowodów nie była wymagana, ograniczył się do oceny zeznań BP. Sąd ten uznał również, że tymczasowe aresztowanie E. Mileva mogło zostać przedłużone na podstawie obciążającego materiału dowodowego, któremu przysługuje mniejsza moc

dowodowa. Sąd drugiej instancji potwierdził to zapatrywanie, w sposób bardzo ogólny oceniając zeznania świadków i stwierdzając, że dowody, „chociaż są powierzchowne, […], [potwierdzają] tezę oskarżenia […] i nie [zostały] obalone innymi dowodami".

23 Podczas drugiej kontroli tymczasowego aresztowania sąd drugiej instancji stwierdził, że zgodnie ze znowelizowanym NPK zeznania i dowody z akt sprawy należało poddać nie pogłębionej, lecz bardzo ogólnej analizie, w ramach której wystarczy stwierdzić, iż istnieje ogólne prawdopodobieństwo i podejrzenie, że E. Milev uczestniczył w popełnieniu danego przestępstwa.

24 Sąd odsyłający zauważa, że zarzuty podniesione przez obrońcę oskarżonego, dotyczące stronniczości i braku wiarygodności zeznań BP, nie były przedmiotem kontradyktoryjnego badania przez sąd drugiej instancji, który ponadto nie wypowiedział się w przedmiocie tych zarzutów.

25 Sąd odsyłający podnosi, że E. Milev złożył do niego wniosek o ponowne rozpatrzenie zgodności z prawem jego tymczasowego aresztowania.

26 Wskazuje on, że E. Milev jest zdania, iż ustanowioną w przepisach krajowych przesłankę, od której zależy zastosowanie i przedłużenie tymczasowego aresztowania, a dotyczącą istnienia „uzasadnionego podejrzenia", że oskarżony popełnił przestępstwo, należy interpretować tak, jak zostało to określone w wyroku ETPC z dnia 30 sierpnia 1990 r., Fox, Campbell i Hartley przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (CE:ECHR:1990:0830JUD001224486). Utrzymuje on również, że przesłanka ta wymaga istnienia obiektywnych danych, które mogą przekonać obiektywnego obserwatora, że dana osoba prawdopodobnie popełniła dane przestępstwo. E. Milev przytoczył również konkretne argumenty dotyczące braku wiarygodności świadka BP, a jego obrońca złożył szereg wniosków zmierzających do zgromadzenia dowodów w celu weryfikacji wiarygodności zeznań BP.

27 Sąd odsyłający zauważa, że stan prawa krajowego i orzecznictwa krajowego w tym zakresie uległ zmianom.

28 W konsekwencji nowe orzecznictwo krajowe dotyczące badania „uzasadnionego podejrzenia" uległo rozwinięciu i zgodnie z nim sąd, zarówno w toku postępowania przygotowawczego, jak i postępowania sądowego, rozstrzyga po zapoznaniu się z dowodami, czyniąc to „na pierwszy rzut oka", a nie w sposób szczegółowy.

29 Sąd odsyłający uważa, że postanowienia w sprawie przedłużenia tymczasowego aresztowania stanowią „wstępne decyzje o charakterze procesowym" w rozumieniu art. 4 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 2016/343, które mają również pewne cechy orzeczeń „rozstrzygających o winie", o których mowa w zdaniu pierwszym tego przepisu.

30 Z tego powodu sąd ten zastanawia się także, jaki powinien być jego stopień kontroli głównych dowodów obciążających oraz w jakim stopniu powinien udzielić jasnej i konkretnej odpowiedzi na argumenty oskarżonego w odniesieniu do prawa do obrony, o których mowa w art. 10 dyrektywy 2016/343 i art. 47 ust. 1 karty. Wreszcie, sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy okoliczność, że motyw 16 tej dyrektywy stanowi, że wstępna decyzja o charakterze procesowym „może zawierać odniesienie" do okoliczności obciążających oznacza, że okoliczności te mogą stanowić przedmiot kontradyktoryjnej rozprawy przed sądem, czy też że sąd może tylko o nich wspomnieć.

31 W tych okolicznościach Spetsializiran nakazatelen sad (wyspecjalizowany sąd karny, Bułgaria) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy krajowe orzecznictwo, w którym określono jako warunek przedłużenia środka zapobiegawczego w postaci »tymczasowego aresztowania« (cztery miesiące po zatrzymaniu oskarżonego) istnienie »uzasadnionego podejrzenia« rozumianego jako ustalenie wyłącznie »na pierwszy rzut oka«, że

oskarżony mógł popełnić przestępstwo, jest zgodne z motywem 16 zdanie czwarte i piąte, motywem 48, art. 3, art. 4 ust. 1 zdanie drugie, art. 10 dyrektywy 2016/343 oraz z art. 47 i 48 karty?

Odpowiednio, czy zgodne ze wspomnianymi powyżej przepisami jest krajowe orzecznictwo, w którym rozumie się »uzasadnione podejrzenie« jako istnienie wysokiego prawdopodobieństwa, że oskarżony popełnił przestępstwo?

2) Czy krajowe orzecznictwo, w którym zobowiązano sąd orzekający w przedmiocie wniosku o zmianę już przyjętego środka zapobiegawczego w postaci »tymczasowego aresztowania«, aby uzasadnił swoje rozstrzygnięcie w ten sposób, by nie przeciwstawiać obciążających i odciążających dowodów, nawet jeśli obrońca oskarżonego przedstawił argumenty w tym względzie – a jedyną podstawę tego ograniczenia stanowi konieczność zachowania przez sąd bezstronności, na wypadek gdyby sprawę tę przydzielono mu do rozpatrzenia co do istoty – jest zgodne z motywem 16 zdanie czwarte i piąte, motywem 48, art. 4 ust. 1 zdanie drugie, art. 10 dyrektywy 2016/343 oraz z art. 47 karty?

Odpowiednio, czy zgodne ze wspomnianymi powyżej przepisami jest krajowe orzecznictwo, na mocy którego sąd przeprowadza bardziej szczegółowe i konkretne badanie dowodów i udziela jasnej odpowiedzi na argumenty obrońcy oskarżonego, nawet jeśli podejmuje ryzyko, że gdyby przydzielono mu tę sprawę do rozpatrzenia co do istoty, nie będzie mógł ani rozpoznać sprawy ani wydać końcowego orzeczenia w przedmiocie winy – co oznaczałoby rozpatrzenie sprawy co do istoty przez innego sędziego?”.

W przedmiocie trybu pilnego

32 Sąd odsyłający wniósł o zastosowanie do niniejszego odesłania pilnego trybu prejudycjalnego przewidzianego w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

33 Na poparcie tego wniosku sąd odsyłający wskazuje, że E. Milev jest obecnie tymczasowo aresztowany oraz że w oparciu o wydane przez Trybunał orzeczenie sąd odsyłający rozstrzygnie kwestię zgodności z prawem przedłużenia tego środka zapobiegawczego.

34 W tym względzie należy w pierwszej kolejności podkreślić, że niniejsze odesłanie prejudycjalne dotyczy wykładni dyrektywy 2016/343, związanej z dziedzinami, o których mowa w tytule V części trzeciej traktatu FUE, dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Może ono zatem podlegać rozpoznaniu w pilnym trybie prejudycjalnym.

35 W drugiej kolejności, co do kryterium dotyczącego pilnego charakteru, zgodnie z orzecznictwem Trybunału należy uwzględnić okoliczność, że osoba, której dotyczy sprawa w postępowaniu głównym, jest obecnie pozbawiona wolności, a przedłużenie jej aresztowania zależy od rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym (wyrok z dnia 28 lipca 2016 r., JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).

36 W niniejszym przypadku z informacji przekazanych przez sąd odsyłający i przypomnianych w pkt 19–25 niniejszego wyroku wynika, że E. Milev jest obecnie pozbawiony wolności, a jego pozostanie w areszcie zależy od orzeczenia Trybunału, ponieważ odpowiedź na przedstawione pytania może prowadzić do jego natychmiastowego uwolnienia (zob. podobnie wyrok z dnia 22 grudnia 2017 r., Ardic, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, pkt 59).

37 W tych okolicznościach w dniu 5 czerwca 2018 r. pierwsza izba Trybunału postanowiła, na wniosek sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznika generalnego, uwzględnić wniosek sądu odsyłającego o rozpoznanie niniejszego odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

38 Poprzez swoje pytania, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 3, art. 4 ust. 1 i art. 10 dyrektywy 2016/343 w związku z motywami 16 i 48 tej dyrektywy oraz art. 47 i 48 karty należy interpretować w ten sposób, że gdy sąd krajowy bada, czy istnieje „uzasadnione podejrzenie", w rozumieniu uregulowań krajowych, pozwalające sądzić, że dana osoba popełniła przestępstwo, od którego to podejrzenia uzależnione jest przedłużenie jej tymczasowego aresztowania, sąd ten może się ograniczyć do stwierdzenia, że na pierwszy rzut oka osoba ta mogła popełnić to przestępstwo, czy też sąd powinien zbadać, czy istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że dana osoba popełniła dane przestępstwo. Sąd krajowy zastanawia się również, czy przepisy te należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy orzekający w sprawie wniosku o zmianę środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania może uzasadnić swoją decyzję bez przeciwstawnia dowodów obciążających i odciążających, czy też sąd ten powinien przeprowadzić bardziej szczegółowe badanie tych dowodów i udzielić jasnej odpowiedzi na argumenty przedstawione przez osobę pozbawioną wolności.

39 Na wstępie należy stwierdzić, że art. 2 dyrektywy 2016/343 stanowi, że dyrektywa ma zastosowanie do osób fizycznych będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym na wszystkich etapach postępowania karnego od chwili, gdy dana osoba staje się podejrzana lub zostaje oskarżona o popełnienie czynu zabronionego lub domniemanego czynu zabronionego, aż do uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie ostatecznego rozstrzygnięcia, czy osoba ta popełniła dany czyn zabroniony.

40 Ponieważ sąd odsyłający musi orzec w przedmiocie zgodności z prawem przedłużenia tymczasowego aresztowania zarządzonego w ramach postępowania karnego przeciwko E. Milevowi na tej podstawie, że istnieje uzasadnione podejrzenie, iż popełnił on przestępstwo, należy uznać, że dyrektywa 2016/343 ma zastosowanie do E. Mileva i do tego postępowania krajowego.

41 Niemniej jednak, ponieważ z postanowienia odsyłającego nie wynika, aby spór w postępowaniu głównym dotyczył istnienia skutecznych środków prawnych, o których mowa w art. 10 ust. 1 dyrektywy 2016/343 lub jednego z zagadnień regulowanych przez art. 10 ust. 2 tej dyrektywy, artykuł ten nie ma znaczenia dla odpowiedzi, jakiej Trybunał ma udzielić w niniejszej sprawie.

42 Jeśli chodzi o pozostałe przepisy dyrektywy 2016/343 wskazane przez sąd odsyłający, należy zauważyć, że art. 3 tej dyrektywy stanowi, że państwa członkowskie zapewniają, aby podejrzani i oskarżeni byli uważani za niewinnych, do czasu udowodnienia im winy zgodnie z prawem.

43 W tym względzie art. 4 ust. 1 wspomnianej dyrektywy stanowi, że państwa członkowskie podejmują wszelkie środki niezbędne do zapewnienia, między innymi, by do czasu udowodnienia podejrzanemu lub oskarżonemu winy zgodnie z prawem, w orzeczeniach sądowych innych niż rozstrzygające o winie nie przedstawiać takiej osoby jako winnej, z zastrzeżeniem wstępnych decyzji o charakterze procesowym, które są podejmowane przez organy sądowe lub inne właściwe organy i które opierają się na podejrzeniu lub obciążającym materiale dowodowym.

44 Przepis ten należy odczytywać w świetle motywu 16 dyrektywy 2016/343, zgodnie z którym poszanowanie zasady domniemania niewinności pozostaje bez uszczerbku dla decyzji o tymczasowym aresztowaniu, pod warunkiem że orzeczenia te nie przedstawiają podejrzanego lub oskarżonego jako do winnego. Zgodnie z tym samym motywem, zanim organy sądowe podejmą wstępną decyzję o charakterze procesowym, mogą być zobowiązane najpierw sprawdzić, czy istnieje materiał dowodowy obciążający podejrzanego lub oskarżonego, który wystarcza do uzasadnienia danej decyzji, a decyzja może zawierać odniesienie do tego materiału.

45 Należy ponadto zauważyć, że celem dyrektywy 2016/343, jak wynika z jej art. 1 oraz motywu 9, jest ustanowienie wspólnych norm minimalnych mających zastosowanie do postępowań karnych, dotyczących niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie.

46 Ponadto, zgodnie z motywem 10 dyrektywy 2016/343, ogranicza się ona do ustanowienia wspólnych norm minimalnych dotyczących ochrony praw procesowych podejrzanych i oskarżonych, by zwiększyć zaufanie państw członkowskich do systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych innych państw członkowskich, przyczyniając się tym samym do ułatwienia wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych.

47 W konsekwencji, uwzględniając minimalny charakter harmonizacji zamierzonej w dyrektywie 2016/343, nie można jej interpretować jako instrumentu kompletnego i wyczerpującego, który miałby na celu określenie wszystkich przesłanek wydawania postanowień o tymczasowym aresztowaniu.

48 Z powyższego wynika, że w ramach postępowania karnego dyrektywa 2016/343, a w szczególności jej art. 3 i art. 4 ust. 1 nie stoją na przeszkodzie wydaniu wstępnych decyzji o charakterze procesowym, takich jak wydane przez organ sadowy postanowienie o przedłużeniu tymczasowego aresztowania, które opierają się na podejrzeniu lub obciążającym materiale dowodowym, pod warunkiem że decyzje te nie przedstawiają osoby tymczasowo aresztowanej jako winnej. Natomiast w zakresie, w jakim poprzez swoje pytania sąd odsyłający dąży do ustalenia przesłanek wydawania postanowień o zastosowaniu tymczasowego aresztowania oraz zastanawia się w szczególności nad stopniem przekonania, jaki powinien posiadać w odniesieniu do sprawcy przestępstwa, sposobu oceny różnych środków dowodowych i zakresu uzasadnienia, jakie ma obowiązek przedstawić w odpowiedzi na przedstawione mu argumenty, kwestie te nie są regulowane przez tę dyrektywę, lecz podlegają wyłącznie prawu krajowemu.

49 W związku z tym na przedstawione pytania prejudycjalne należy odpowiedzieć, że art. 3 i art. 4 ust. 1 dyrektywy 2016/343 należy interpretować w ten sposób, iż nie stoją one na przeszkodzie wydaniu wstępnych decyzji o charakterze procesowym, takich jak wydane przez organ sądowy postanowienie o przedłużeniu tymczasowego aresztowania, które opiera się na podejrzeniu lub obciążającym materiale dowodowym, pod warunkiem że decyzje te nie przedstawiają osoby tymczasowo aresztowanej jako winnej. Dyrektywa ta nie reguluje natomiast przesłanek wydawania postanowień o zastosowaniu tymczasowego aresztowania.

W przedmiocie kosztów

50 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 i art. 4 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie wydaniu wstępnych decyzji o charakterze procesowym, takich jak wydane przez organ sądowy postanowienie o przedłużeniu tymczasowego aresztowania, które opiera się na podejrzeniu lub obciążającym materiale dowodowym, pod warunkiem że decyzje te nie przedstawiają osoby tymczasowo aresztowanej jako winnej. Dyrektywa ta nie reguluje natomiast przesłanek wydawania postanowień o zastosowaniu tymczasowego aresztowania.

Podpisy